

UITHANGTEKENS IN DE GEMEENTE BORNE

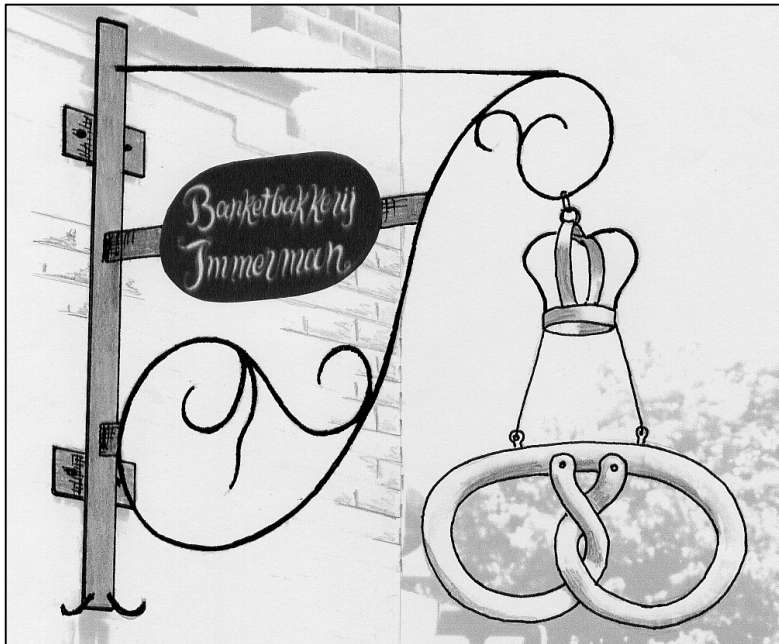
Uithangtekens werden al vroeg gebruikt. Zo vestigden de Romeinen reeds de aandacht op hun wijnhuizen door het uithangen van een groene krans van wingerdbladeren. Later werd dit gebruik overgenomen door de door hen onderworpen volkeren. Daarbij werd de krans vaak uit hout of ijzer vervaardigd. In Nederland koos bijna elke ambachtsman, vanaf de 17^e eeuw, zijn eigen uithangteken waarmee hij de aandacht op zijn nering wilde vestigen. Zo gebruikte de schoenmaker een leest of laars, de kleermaker een schaar, de apotheker een gaper of vizel, de barbier het scheerbekken en de koekenbakker een olifant, krakeling of bijenkorf.

Uit deze inleiding blijkt duidelijk dat we onder een uithangteken verstaan: een bord of teken dat aan een gevel hangt en wel, in het algemeen, dwars daarop. Moderne lichtreclameborden tellen we natuurlijk niet mee, evenals plat op de gevel geschroefde reclameborden, hoe fraai sommige ook mogen zijn.

Het gebruik van uithangtekens ging vooraf aan dat van gevelstenen. Het doel was, een bepaald pand kenbaar te maken, dus een adressering te geven. De noodzaak hiertoe verviel in Nederland pas einde 17^e begin 18^e eeuw bij de invoering van de huisnummering.

Al vroeg in de 17^e eeuw werden er b.v. in Amsterdam regels uitgevaardigd om overlast of brandgevaar door uithangtekens tegen te gaan. Vooral in de toenmalige smalle straatjes was, bij brand, het overslaan van vlammen via houten uithangtekens naar de overzijde van de straat, niet denkbeeldig. Ook mochten de uithangtekens niet verder uitsteken dan de toen gebruikelijke luifels aan de huizen, zodat de doorgang in de drukke straatjes niet onnodig belemmerd zou worden.

Het helaas verdwenen fraaie uithangteken bij Bakkerij Immerman, later Dhert, op de hoek van de Grotestraat en de Oude Almeloseweg.

Borne zal m.b.t. het gebruik van uithangtekens wel geen uitzondering zijn geweest. Toch zijn de gegevens over het gebruik ervan zeer spaarzaam. In de Bornse Courant van 5 juli 1902 maakt de schrijver "Observer" gewag van een uithangteken waarop een violist gestaan zou hebben. Dit teken moet gehangen hebben aan de herberg "Strijk op" die achter de latere bakkerij van Immerman

waar nog later bakker Dhert zijn nering had en die op de hoek van de Grotestraat en de Oude Almelsestraat gestaan zou hebben. Van dit uithangteken is helaas geen afbeelding bekend.

In de wat recentere tijd, toen de fotografie in zwang kwam, worden echter, behalve bordjes met het opschrift "Kapper" of "Sigaren", in Borne geen uithangtekens waargenomen op de van ons dorp beschikbare foto's. Het herkenbaar maken van neringen in Borne werd meestal beperkt tot beschilderingen van winkelruiten met tekst of naam, of door het vastschroeven van reclameborden op de gevel. In de nieuwe tijd, na de tweede wereldoorlog, grijpt men gelukkig echter zo hier en daar weer terug op het oude gezellige gebruik. Helaas zijn er van die nieuwere uithangtekens al weer enkelen verdwenen zoals b.v. die van bakker Immerman, van slagerij Frans van Schoot aan de Grotestraat en die van loodgieter Lansink die in het Tusveldhuis in de Marktstraat woonde.

Dit fraaie exemplaar hangt bij Liedenbaum in Hertme. Het is een voorbeeld van hergebruik want eerder was dit bord beschilderd met de reclame voor Dommelsch Bier; het hing toen wel op dezelfde plaats.

Toch zijn er ook nu nog enkele leuke uithangtekens te bewonderen. Zoals b.v. die op de foto hiernaast. Verder is een mooi voorbeeld van een teken te zien in het dorp Borne bij Galerie Fred Bakker in de Klopjeswoningen aan de Koppelsbrink.

Ook het teken van Galerie Polder aan de Abraham ten Catestraat is een juweeltje. De reuzenkraan aan de gevel van het pand van de firma Leverink aan de Grotestraat drukte, hoewel als uithangteken aanvechtbaar, prachtig de nering van de firma uit. Ook deze is helaas weer verdwenen maar nog te zien in Bornerbroek in de Pastoor Ossestraat.

De overige uithangtekens in de gemeente Borne kunt U zelf wel ontdekken. Gewoon een beetje vaker om U heen kijken als U door het dorp of een der kerkdorpen gaat. Het is beslist de moeite waard en soms zelfs verrassend!

Chroniqueur.

Wat waar is, hef gen oaverdrieving neudig